

Januari nieuwsbrief

Beste leensters, leners en andere belangstellenden,

Een nieuw jaar is weer begonnen. Nog meer dan vorig jaar leeft de vraag: wat gaat het ons brengen?

Ik wens iedereen, lezer, leenster/lener, vrijwillig(st)er, en belangstellende een mooi, gezond, inspirerend en menswaardig nieuw (boeken)jaar toe.

Maar eerst terug naar het voorbije jaar.

Vorig jaar schreef ik nog dat de bibliotheek relatief weinig last had van alles wat er in de wereld, in Nederland en dichterbij om ons heen gebeurde. Dat sloeg toen vooral op alles rond covid. Een jaar later ziet de wereld er met oorlogen en de vele crises weer heel anders uit, en zorgelijker. Het bracht wel bijzondere aandacht voor Oekraïne gerelateerde literatuur, en voor schrijfsters als Lisa Weeda, die met haar roman *Aleksandra* door de Volkskrant uitgeroepen werd tot literair talent van 2022, en Natascha Wodin van wie *Zij kwam uit Mariepol* en recent *Nastja's tranen* werden vertaald. Over deze laatste schreef Janny onlangs een recensie:

Ondanks alles in de wereld vierde Utrecht haar 900 jaar stadsrechten. Maandenlang is er van alles in de stad

georganiseerd. De vrouwenbibliotheek is bij de viering betrokken geraakt via vrijwilligster Gianna Mula. Zij speelde mee in de speciaal voor Utrecht 900 door Theater Oester gemaakte voorstelling *Als de muren konden praten*, een voorstelling over de roze en LHBTIQ-geschiedenis in de stad, met alle hoogte- en dieptepunten. Het was de aanzet om extra aandacht te besteden aan roze en queer titels in onze collectie en recensies op de website. Gianna schreef er de twee delen *Lekker lesbisch lezen* over. Utrecht 900 was ook de aanzet om de geschiedenis van de bibliotheek eens na te gaan pluizen. Marjet Douze stortte zich erop en schreef er een drieluik over. Dit alles met Jonna weer als heel trouwe steun en toeverlaat op de achtergrond. Aan jullie alledrie, Gianna, Jonna en Marjet: heel veel dank voor jullie inspirerende bijdragen van afgelopen jaar! En Yvonne, jij weer veel dank voor onze maandelijkse uurtjes

uitzoekwerk van de dozen boeken met giften!

De genoemde artikelen zijn allemaal terug te vinden op/via de Utrecht 900 pagina van onze website: <https://vrouwenbibliotheek.nl/utrecht-900-jaar/>

Daar tegenover staat dat het lijkt alsof de nasleep van covid nu pas echt doorwerkt in de bibliotheek. En dan m.n. bij recensenten, en net een beetje anders dan eerder. Jongeren wilden er weer op uit in plaats van thuis op de bank een boek lezen en erover schrijven; of ze konden zich nog steeds moeilijk concentreren of misten inspiratie. Bij de generatie met ouders en partners op leeftijd was de zorgvraag die hen gesteld werd regelmatig zo groot dat er geen tijd, energie en inspiratie overbleef voor literatuur waar je ook iets mee 'moet'. Er 'heersen' veel psychische en fysieke klachten. Daarom ben ik nog steeds blij met iedereen die hierin toch actief is geweest. Recensies blijven een belangrijk deel van de website uitmaken en worden regelmatig gelezen door derden. Bij deze wil ik alle recensenten van harte bedanken voor hun inzet en bijdrage gedurende het afgelopen jaar. Dus dank je wel Amber, Anja, Elsje, Hannah, Ine, Isa, Janny, Kim, Lieke, Lisanne,

Marcel, Marianne, Paulien, Simone, Vera!

*Twee jaar geleden publiceerden kunsttijdschrift *See All This* het eerste deel van de **Pretty Brilliant**-serie. Het was een ontdekkingsreis langs het werk van vrouwelijke kunstenaars van over de hele wereld. Het nummer was een reactie op de bijna volledige afwezigheid van vrouwen in de eerste edities van de meest gezaghebbende boeken over de kunstgeschiedenis. Omdat het overzicht nog lang niet compleet is, verscheen vorige maand het tweede deel van de uiteindelijke driedelige serie. Opnieuw gemaakt in samenwerking met de internationaal geprezen curator *Catherine de Zegher*, belicht dit nummer kunstenaars die alternatieve manieren van leven probeerden te creëren. Op weerbarstige plekken als eilanden, woestijnen en steile berghellingen, en onderworpen aan de elementen: een reis langs aarde, water, vuur lucht en leegte. Meer info: <https://seeallthis.com/prettybrilliant/>

Onlangs uitgebrachte titels

Eerst weer een paar Nederlandstalige romans dit keer uit Vlaanderen.

– Weinigen weten dat de beroemde broers van Eyck ook een schilderende zus hadden. **Margriete** van *Kathleen Verdeccken* vertelt het verhaal achter Het Lam Gods, een van 's werelds meest iconische schilderijen, gezien door de ogen van een middeleeuwse vrouw. Na de dood van haar ouders komt Margriete in het bruisende, ruwe Gent terecht. Terwijl haar oudere broers hun handen vol hebben met schilderen en huizen versieren voor wie rijk en machtig is, brengt zij haar dagen door in een klooster waar ze manuscripten verlucht, en haar avonden bij haar beschermvrouw. Haar vriendschap met een kruidengenezers en vroedvrouw geeft haar een inkijk in de wereld van leven en dood, en doet haar nadenken over de ingrijpende keuze die haar wacht: trouwen en stoppen met schilderen, of schilderen en voor altijd maagd blijven.

– **Gerookt en gepekeld vlees** is na *Canis* de tweede roman van *Eva de Gelder*. Hierin heeft ze haar nonkel vermoord en vertelt over een hedendaagse en vrouwelijke kijk op schuld en boete. Het verhaal is een encyclopedie van de draden rond één gebeurtenis, en tevens een vrouwenleven dat verteld wordt aan de hand van de drie invloedrijkste mannen in het leven van de protagoniste: de beste vriend, de gedeelde minnaar en de vermoorde nonkel. Het is een saga, een relaas van zegswijzen en oneliners over familie, geld en andere rottigheid; over Gauloises, necrofiele fases en metalheads; over toeval en fatum, over Joden en juwelen, bloedmooie moeders, porto en bijbeljointjes. Een verhaal over alles, maar niet over incest.

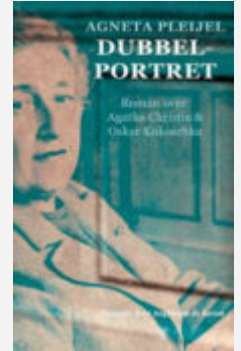

Vertaalde romans e.a., soms van net iets langer geleden

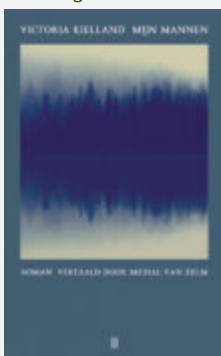
- In **Ezelsbuiik** vertelt de Spaanse *Andrea Abreu* over twee pubermeisjes die tijdens een broeierige zomer de straten van een vervallen dorpje afschuimen, hoog in de bergen van het Canarische eiland Tenerife. Ze delen de straat met schurftige honden, gebedsgenezers en bosheksen. Ze verlangen naar het onbereikbare strand, vluchten weg voor een vuilbekkende grootmoeder en eten zoveel ze kunnen terwijl ze dromen van de liefde en dun zijn. En altijd ligt achter hen, aan het oog onttrokken door een grijze nevel, de slapende vulkaan. De 10-jarige vertelster, door haar beste vriendin liefkozend 'Shit' genoemd, houdt zielsveel van haar vriendin, die brutaal is en geen angst kent. Ze zou net als zij willen zijn, haar willen opeten, in haar willen verdwijnen. Maar aan het einde van de zomer is alles anders.

- *Agneta Pleijel* is een van de meest geliefde auteurs van Zweden. Haar nieuwe roman **Dubbelportret** is gebaseerd op een ware gebeurtenis. In 1969 ziet een jongeman in een galerie in Londen een tentoonstelling met het werk van de Oostenrijkse kunstenaar Oskar Kokoschka. Hij wil weten hoeveel de 83-jarige schilder vraagt als een portret van zijn grootmoeder zou schilderen, de wereldberoemde schrijfster Agatha Christie; het portret zal een cadeau zijn voor haar 80e verjaardag. De schrijfster en de kunstenaar stemmen schoorvoetend in met het project. Tijdens zes sessies ontstaat er tussen hen een vriendschappelijke band. Ze onthullen de angsten en verlangens die een creatief leven vormen. Wat volgt is een bijzonder gesprek over dood, liefde en kunst.

- *Marie Darrieussecq* is een Franse schrijfster, vertaler en psychoanalytica. In **De zee onderste boven** maakt traumapsychologe Rose samen met haar kinderen Gabriel en Emma een cruise (een voordelige kerstaanbieding) over de Middellandse Zee, om even afstand te nemen van haar huwelijk, haar baan, en haar leven. Op een nacht stuiten ze op een boot vol vluchtelingen die schipbreuk heeft geleden. De dode en de levende slachtoffers worden aan boord gehesen. De kennismaking met een van de overlevenden, Younès uit Niger, brengt een hoop teweeg. Ook in Rose zelf.

- Over **De dood van Vivek Oji** van de Nigeriaanse schrijfster *Akwaeke Emezi*:
 "Sommigen leren zichzelf pas goed kennen na een dramatische gebeurtenis, zoals de plotselinge dood van een naaste. De een heeft spijt van een al te starre houding, de ander merkt dat de liefde dieper zit dan hij altijd heeft willen toegeven, al was het maar vanwege angst voor de reacties van de buitenwereld." Aanleiding voor deze interessante persoonlijke ontwikkelingen is de dood van Vivek Oji, wiens lichaam gewikkeld in kleurrijke stof aan de voeten van zijn moeder ligt, als zij op een middag haar voordeur opent in een stad in het zuidoosten van Nigeria. "Emezi's uitzonderlijke proza is vaak even diepzinnig, teder en hartverscheurend als dat wat beschreven wordt" (The Guardian)

- **Mijn mannen** van de Noorse *Victoria Kielland* is een fictief verhaal geïnspireerd door de werkelijke gebeurtenissen van Brynhild, een Noors dienstmeisje. Brynhild emigreerde aan het einde van de 19e eeuw naar Amerika en werd Bella Sørensen, en daarna Belle Guinness uit La Porte, Indiana. Na haar dood staat Belle bekend als Amerika's eerste vrouwelijke seriemoordenaar, maar Victoria Kielland schrijft over een gebroken persoon, over teleurstellingen en afgronden, over jezelf niet verliezen, over wie mag leven en wie moet sterven: 'Wie liefheeft met heel zijn hart zal de liefde nooit overleven.'

- *Zinaida Nikolajevna Hippius (1869-1945)* was een Russische dichteres en schrijfster, en een buitenbeentje in de literaire wereld van haar tijd. De excentrieke schrijfster voelde zich een man, gevangen in een vrouwenlichaam. Ze onderhield nauwe betrekkingen met een sekte van flagellanten wier rituelen gepaard gingen met seksuele orgieën. Als 7-jarige schreef ze al publiceerbare gedichten en ze werd op zeer jonge leeftijd een van de invloedrijkste figuren van het symbolisme. Ze bouwde een heel groot oeuvre op aan romans, verhalen, gedichten, toneelstukken en reportages. Met haar destijds beroemde echtgenoot, filosoof en schrijver Dmitri Mereskovski emigreerde ze naar Parijs, keerde na de Oktoberrevolutie terug naar Sint Petersburg, maar ze vertrok eind 1919, teleurgesteld in de nieuwe Russische machthebbers, opnieuw naar het Westen, uiteindelijk weer naar Parijs. **De schittering van woorden** omvat een uitgebreide keuze uit haar autobiografische geschriften, en is

een heruitgave van 'Prive domein' 94 met dezelfde titel.

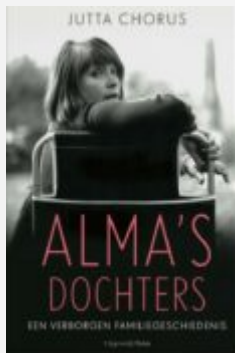
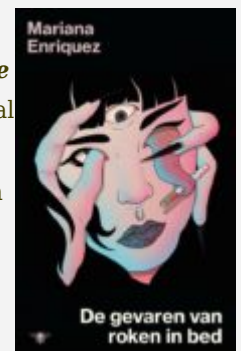
Poëzie

- In haar nieuwe bundel **Bewijs van bewaring** onderzoekt *Iduna Paalman* de verhalen van mensen die lang over het hoofd werden gezien, die ver van het grote toneel leefden, die geen plek hadden in de geschiedenisles, het fotoalbum of de canon. Met behulp van archiefmateriaal, interviews en historisch onderzoek maakt ze persoonlijke poëzie van levens die nooit eerder op deze manier werden blootgelegd. Ze schrijft in haar gedichten geschiedenissen van vrouwen die vergeten of miskend zijn. Ze onderzoekt de historische betekenis van deze vrouwen aan de hand van vragen als: waarom zijn deze vrouwen vergeten en vinden we eventueel nog restanten van hun leven terug in onze tijd?

Verhalen

- *Mariana Enriquez* is succesvolle Argentijnse schrijfster. In haar gothic aandoende verhalenbundel **De gevaren van roken in bed** schrijft ze over wraak, hekserij, jaloezie, moord en verdwijningen, en vooral over vrouwen en meisjes die hun duisterste neigingen niet langer kunnen negeren. Welkom in Buenos Aires, een stad die gebukt gaat onder moordneigingen en morbide verlangens. Waar vermiste kinderen terugkeren uit de dood en opgegraven beenderen een vreselijke vloek herbergen. Waar een zomerse dag aan een meer ontaardt in een explosie van geweld.

Non-fict- In **Alma's dochters** vindt Lili aan de rand van een Italiaanse vallei eindelijk haar Air-Francekoffertje terug. Eruit vallen de levens van haar voormoeders, van Alma, Elly en Sylvia. Vrouwen die, net als zichzelf, pioniers waren op allerlei terreinen: de letteren, de journalistiek, de film. Ze leefden naast Aletta Jacobs, Marga Klompé en de Dolle Mina's. Maar in het dagelijks leven van Alma en haar dochters bleven mannen het middelpunt van het universum. De vrouwen mochten al dankbaar zijn dat ze hun satellieten waren. Hun bloei bleef 'in het verborgene'. Aan de hand van brieven, dagboeken, foto's en gesprekken haalt *Jutta Chorus* vijf bijzondere vrouwen uit de schaduw, vijf sprankelende en wanhopige levens in één meeslepemde familiegeschiedenis

- *Paula Kragten* is journaliste en oprichter van Period Media, met als duidelijke focus: vrouwengezondheid in het algemeen en menstruatie in het bijzonder. Ze geeft ook het online menstruatie-magazine *Period* uit. Uit enthousiasme voor onze vrouwenbibliotheek stuurde ze ons spontaan een exemplaar van haar boek **Mooi rood is niet lelijk**. Daarin vertelt ze over de tragische, komische en mooie kanten van een onderwerp dat wat haar betreft écht meer aandacht verdient, zoals we recent ook schaatster Jutta Leerdam hoorden doen. Heel breed belicht ze allerlei kanten van de maandelijks 'on-gesteldheid' van vrouwen in de vruchtbare leeftijd: de biologie, psychologie, geschiedenis en praktische invalshoeken.

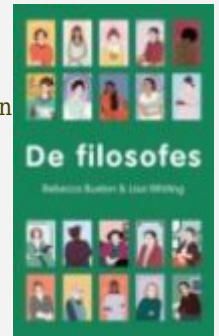
- "Moeder worden is in veel opzichten een ontwrichtende gebeurtenis.", schrijft Trouw boven een artikel van journaliste Julia Phillips naar aanleiding van het recent verschenen **Ouderschap** van *Chelsea Conaboy*. Deze laatste beschrijft helder en persoonlijk over nieuw wetenschappelijk onderzoek waaruit blijkt dat de hersenen van vrouwen daadwerkelijk veranderen zodra ze moeder worden en zich verantwoordelijk voelen voor een nieuwe mens. Een 'moederbrein' ontwikkelt zich gaandeweg en die verandering treft alle mensen die een kind grootbrengen, niet alleen vrouwen. Het artikel in Trouw gaat ook over andere schrijfsters die vertelden over (hun) moederschap en eindigt met: "Moederschap blijkt niet alleen zelfopoffering te zijn, maar ook een proces van zelfwording en zelfontdekking. Hoe je die veranderingen aangaat, vormt de opbouw en de ontknoping van het moederverhaal. Je trekt de wildernis in en komt er sterker uit dan daarvoor, doordat je er zo diepgaand door bent veranderd."

Trouw-artikel: <https://www.trouw.nl/nieuws/vrouwen-die-moeder-worden-krijgen-echt-een-ander-brein~b511a21c/>

* Een tweetal al iets minder recente titels, over vrouwen en filosofie:

- **De filosofes** is een canon van vrouwelijke denkers die is samengesteld door de Britse *Rebecca Buxton* en *Lisa Whiting*. Ze vroegen twintig vrouwelijke denkers om elk een hoofdstuk te wijden aan leven en werk van een filosofe. Van Diotima en Ban Zhao tot Mary Wollstonecraft en Sophie Bosedede Oluwole, Het biedt een overzicht van denkers die tot nog toe veel te weinig aandacht kregen en een hoognodige ode aan alle vrouwelijke denkers van toen en nu.

- Filosofie is lang voorgesteld als een mannending, terwijl vrouwen toch ook vanaf het prilste begin van de mensheid filosoferen. In **De zijkant van de filosofie** gaan *Aline D'Haese* en *Frank Meester* samen de strijd aan om het vrouwelijke denken over het voetlicht te brengen. In een sprankelende en luisterrijke dialoog nemen ze de lezer mee door de geschiedenis van de vrouwelijke filosofie. Vrouwen kunnen niet denken? Wat een onzin. Ze filosoferen misschien wel beter dan mannen.

Activiteiten in Utrecht en daarbuiten:

In december schreef ik al over het aandachtsgebied **Vrouwenpower** bij theater Kikker in Utrecht. Ook in januari zijn er weer een aantal voorstellingen:

* Choreografe en theatermaker *Cecilia Moisio* staat bekend om haar activistische voorstellingen. Op 11 januari komt ze met **PINK PORTAL**, een voorstelling waarmee ze taboes over het vrouwelijk lichaam en seksualiteit wil doorbreken. Het is een statement over de maatschappelijke positie van vrouwen anno nu. Cecilia Moisio mixt de rauwe, ritmische, uitputtende dans in een explosieve choreografie met confronterende tekst, humor, emotionele muziek, zang, oergeluiden en jaren 40 Hollywood scenes. Voorafgaand aan het maken van *Pink Portal* interviewde ze vrouwen van verschillende leeftijden en verschillende achtergronden. De gesprekken gingen over hun ervaringen met en hun ideeën over hun lichaam en seksualiteit. De verhalen die de vrouwen vertelden, vormden de basis voor de voorstelling.

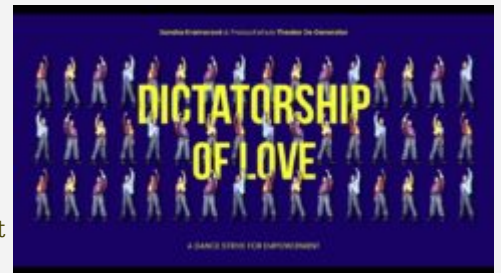
Meer info: <https://www.theaterkikker.nl/agenda/pink-portal-24634#bestel-tickets>

* Op 12, 13 en 14 januari speelt *Laura van Dolron* haar voorstelling **De uitnodiging**. Zoals bij elk van haar voorstellingen gebruikt Laura zichzelf als menselijk laboratorium. Openhartig en nieuwsgierig onderzoekt ze de wereld via zichzelf en zichzelf via de wereld. Grote vragen maakt ze klein door ze op zichzelf te betrekken en het meest persoonlijke wordt universeel door de poëtische, herkenbare manier waarop zij het beschrijft. Voor *De uitnodiging* schreef een ode aan Mark. Aan liefde na scheiding. Over je hart openen. Nog een keer. En nu echt helemaal. Een ode aan haar geliefde en alle mensen die ondanks bindings- en verlatingsangst de sprong weer wagen.

Meer info: <https://www.theaterkikker.nl/agenda/de-uitnodiging-24635>

* "Laten we ons een wereld voorstellen waar er maar één ideaal is om te volgen, één waarde, één waarheid. Wat als deze waarheid liefde is?" Deze vraag staat op 21 en 22 januari centraal in Sandra Kameronová's **Dictatorship of Love**. Ze onderzoekt de politieke intensiteit van het vrouwelijke lichaam en haar relatie tot de schoonheid en duisternis van de massachoreografieën. De voorstelling is ontstaan vanuit een fascinatie voor de spanning die ontstaat bij het overgeven aan een groter geheel en het behouden van individuele vrijheid. Danseres en choreografe *Sandra Kameronová* onderzocht Oost-Europese propaganda in combinatie met persoonlijke verhalen van vrouwen uit de lokale gemeenschap. De dansers zoeken naar de kracht van het vrouwelijk lichaam in een menigte.

Meer info: <https://www.theaterkikker.nl/agenda/dictatorship-of-love-24763#overdemaker>

*De Utrechts theatergroep *Club Lam* bestaat uit drie vrouwen en zoekt naar een uniek vrouwelijk perspectief. Op een humoristische manier richten ze zich vooral op het herschrijven van de geschiedenis vanuit het vrouwelijke narratief. Dat doen ze door uitsluitend eigen tekst en repertoire te schrijven en spelen. Op 26, 27 en 28 januari is dat hun nieuwste voorstelling, **Rubens Meisjes**, waarvoor ze zich lieten inspireren door de 'volle' vrouwen van de schilder Rubens. Het uitgangspunt van dit stuk werd: hoe is het schoonheidsideaal door de eeuwen heen veranderd? De 'meisjes' spelen de drie Gratiën, charmante godinnen uit de Griekse en Romeinse mythologie, die bijeenkomen in een atelier. Alle drie de modellen maken zich druk

over het klimaat, de oorlog in Oekraïne, het kapitalisme en de vierde godin, die nergens te bekennen is.

Iedere avond vindt er na de voorstelling in onze foyer een nagesprek plaats; iedere avond met een andere gastspreker.

Meer info: <https://www.theaterkikker.nl/agenda/rubens-meisjes-24653#bestel-tickets>

- Voor het eerst sinds bijna 30 jaar is er een overzichtstentoonstelling met werk van **Nicole Eisenman** te zien in Nederland, t/m 12 februari in het Haagse kunstmuseum. Nicole Eisenman is een in Frankrijk geboren Amerikaanse kunstenares, die overigens graag aangesproken wordt met hen/hun en bekend staat om haar/hun olieverfschilderijen en sculpturen. Haar/hun uitbundige schilderkunst en stripachtige tekeningen met thema's als mens, identiteit, queerness en maatschappij worden gepresenteerd naast topstukken van moderne kunstenaars als Paula Modersohn-Becker en Edvard Munch, die destijds met dezelfde thematiek en vraagstukken worstelden, of tegen wiens blik Nicole Eisenman juist ageert.

Meer info: <https://www.kunstmuseum.nl/nl/tentoonstellingen/nicole-eisenman>

- Op 8 januari is in de Utrechtse boekenbar een leesclubavond. Met maximaal vijftien personen wordt **Kassa 19** (*Checkout 19*) van de Brits-Ierse *Claire-Louise Bennett* besproken, een roman die een 'ode aan het boek' is. Je kan je aanmelden door het boek te kopen bij De Utrechtse Boekenbar. Meer

info: <https://www.deutrechtseboekenbar.nl/evenementen/>

*Een Utrechts bericht: Jade Besuyen wil graag dat er een betere afspiegeling komt in het muziklijstje der lijstjes en stelt een alternatieve Vrouwelijke Top 2000 voor. Ze schreef er dit opiniestuk over in de DUIC (De Utrechtse Internet Courant): https://www.duic.nl/opinie/opinie-utregse-hangop-meer-vrouwen-in-de-muzikale-top-niet-omdat-het-kan-maar-omdat-het-moet/?utm_source=mail&utm_campaign=new&utm_medium=mailchimp&mc_cid=f35e747882&mc_eid=90b905f36a

Bibliotheeknieuws:

In januari zal de bibliotheek open zijn op de aangegeven tijden. Iedereen die wil komen rondkijken en/of boeken lenen en terugbrengen is van harte welkom.

Nieuwe boeken in de bibliotheek

Mooi rood is niet lelijk van Paula Kragten, en een heel aantal minder recente giften.

Nieuwe recensies van deze maand als link bijgevoegd:

- <https://vrouwenbibliotheek.nl/2022/12/12/nastjas-tranen-door-natascha-wodin/>

- <https://vrouwenbibliotheek.nl/2022/12/26/oreo-door-fran-ross/>

De leenbijdrage voor 2023 is opnieuw vastgesteld op € 26,-. Je kunt hiervoor onbeperkt boeken lenen en/of vriendin/vriend van de bibliotheek zijn. Iedereen die boeken leent en/of wil gaan lenen wordt vriendelijk verzocht dit bedrag over te maken op ons banknummer **NL18 RABO 0366 0430 05** ten name van **Stichting Es Scent ovv naam en 'leenbijdrage 2023'**. Meer overmaken om de vrouwenbibliotheek extra te ondersteunen mag natuurlijk altijd. Eenmalig een boek lenen kan ook. De bijdrage hiervoor is € 1,- per boek, met een startbedrag van € 5,- per kalenderjaar.

Op www.vrouwenbibliotheek.nl is meer informatie over de bibliotheek te vinden en veel recensies, de nieuwsbrief is ook te lezen via onze website.

Marjolein Datema

Utrecht, 3 januari 2022

